

Márianosztra Község Önkormányzata

Márianosztra

Településfejlesztési terve

TERVEZET

2022. október

Készült: **Márianosztra Község Önkormányzata megbízásából**

2629 Márianosztra, Rákóczi út 2.

Készítette:

**Pest megyei Terület-, Település-, Környezet
Tervező és Tanácsadó Kft.**

1085 Budapest, Kőfaragó u. 9.

Tel: 267 05 08, 267 70 78

www.pestterv.hu

Felelős
tervezők:

Károlyi János

területrendező vezető tervező

okl. geográfus, okl. szociológus

építész kamarai névjegyzéki szám: 13-1017

tervezői jogosultság: TR

Makkai Krisztina

településtervezési vezető tervező

településmérnök, városépítési- városgazdasági szakmérnök

építész kamarai névjegyzéki szám: 01-4921

tervezői jogosultság: TT

Márianosztra
Önkormányzata
részéről:

Burikné Moóri Tamara

polgármester

PESTTERV Kft
ügyvezető
igazgató:

Schuchmann Péter

Márianosztra - Budapest, 2022. október

TARTALOM

1. BEVEZETÉS	4
2. JÖVŐKÉP	5
2.1. Településfejlesztési elvek	5
2.2. Márianosztra jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére, térségi szerepkörére vonatkozóan	6
3. STRATÉGIA.....	8
3.1. Márianosztra rövid, közép- és hosszú távú területi, tematikus és ágazati fejlesztési céljai meghatározása	8
Átfogó cél 1.: Népeségmegtartás, a helyi társadalom megújulása, közösségépítés	8
Átfogó cél 2.: A természeti és a területi adottságokat kihasználó turizmusfejlesztés, az ökoturizmus és a falusi turizmus fejlesztése, a jövedelmezőség fokozása	10
Átfogó cél 3.: A gyümölcsstermesztés és állattenyésztés hagyományaira építő gazdaságfejlesztés, a mezőgazdasági termelés feltételeinek javítása, a feldolgozóipar támogatása	12
Átfogó cél 4.: A településszerkezetnek a helyi sajátosságokkal és a fejlesztési igényekkel összehangolt tudatos alakítása	14
3.2. A településfejlesztési célok rendszerének és a célok összefüggéseinek vázlata.....	16
3.3. Az integrált és tematikus beavatkozási területek	17
3.4. Az épített és természeti örökség védelme követelményeinek meghatározása.....	17
4. CSELEKVÉSI PROGRAM	18
4.1. A beavatkozási területek ismertetése	18
1. Elvándorlás mértékének csökkentése, a népességszám stabilizálása	18
2. A környezeti értékek, táji adottságok kihasználása, fókuszban a turizmus, vendéglátás és az idegenforgalom	19
3. A természeti és a lakókörnyezet védelme	19
4. Közösségépítés, közösségi programok aktiválása	19
4.2. A fejlesztési feladatok bemutatása beavatkozási területenként	21
4.3. Tervezett új Bölcsőde és környezete akcióterület.....	26
4.4. A települési vízgazdálkodás és csapadékvíz-gazdálkodás fejlesztési feladatai	27
5. FEJLESZTÉSI TERVLAP.....	28
6. MONITORING.....	29

1. BEVEZETÉS

Márianosztra jelenleg hatályban lévő településfejlesztési koncepciója több vonatkozásban elavult. Erre való tekintettel döntött Márianosztra Önkormányzatának Képviselő-testülete az időközben életbe lépett új jogszabályi környezetnek is megfelelő településfejlesztési terv elkészítéséről. A feladat elvégzésére a PESTTERV Kft kapott megbízást.

A településfejlesztési koncepció széleskörű, a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet szerinti megalapozó vizsgálaton alapszik. Az abban feltárt folyamatok, trendek és helyzetkép megállapításai megfelelő alapul szolgálnak a jelen településfejlesztési terv elkészítéséhez is. A hatályos jogszabályi környezethez igazodó, tartalmában is megújított településfejlesztési terv elkészítése így több okból is időszerű és szükséges. A korábbi koncepció is még 314/2012. Korm. rendeletet megelőző jogszabályi környezetben és tartalommal készült.

Az új településfejlesztési terv támaszkodik az önkormányzat korábbi településfejlesztési koncepciójára és az önkormányzat gazdasági programjára, illetve az elmúlt időszakban készült egyéb településfejlesztést befolyásoló ágazati, szakpolitikai koncepciókra, tervekre, programokra is, és figyelembe veszi mindazokat a körülményeket, amelyek a település fejlesztésére hatással lehetnek. Mindezek együttesen beépülnek a hatályos jogszabályi követelmények szerint módosított településfejlesztési tervbe.

A településfejlesztési terv megalapozása, előkészítése során megtörtént a település fejlesztésénél figyelembe vehető pozitív adottságok és előnyök, illetve a fejlesztést megnehezítő, akadályozó negatív tényezők és konfliktusterületek feltárása. Az elkészült dokumentum célja és feladata a település jövőképeinek megfogalmazása és a fő fejlesztési irányok, elvek, célok és részcélok kijelölése és a cselekvési program összeállítása, amelyek – a területi vonatkozásaikat összefoglaló fejlesztési tervlapot is figyelembe véve - iránymutatásul szolgálnak majd az elkövetkező időszak települési szintű ágazati fejlesztéseikhez és a településterv valamint a helyi építési szabályzat elkészítéséhez.

Korszerű, helyi konszenzuson alapuló fejlesztési dokumentumok nélkül Márianosztra felkészületlen a területi folyamatok kezelésére, kisebb az esélye a fejlesztési támogatások megszerzésére, az itt élő polgárok életminősége javítására, illetve a helyi gazdaság és a turizmus hatékony fejlesztésére. E konszenzus kialakítása érdekében a településfejlesztési terv céljai, javaslati széleskörű partnerségen alapulnak.

Márianosztra településfejlesztési tervének kidolgozása a járási (kistérségi) összefüggések, valamint a tágabb térségi (Pest megyei és agglomerációs) hatások figyelembevételével, de alapvetően a helyi adottságokra, értékekre és érdekekre alapozottan történt. Cél, hogy Márianosztra kapcsolódjon a Nemzeti Fejlesztés 2030 dokumentum és Pest megye hatályos területfejlesztési koncepciójának és területfejlesztési programjának releváns célkitűzéseire illetve programpontjaihoz, és a megyei Integrált Területi Programban foglaltakhoz, amelyek az uniós forrásokhoz való hozzájutást nagyban meghatározzák.

2. JÖVŐKÉP

2.1. Településfejlesztési elvek

- A fejlesztések során prioritást élvez, hogy **Márianosztra sajátos adottságokkal rendelkező olyan nyugalmas élettér**, ahol harmóniában megférnek a fejlődő lakóterületek, biztosítottak a turizmus és rekreáció vonzó helyszíneinek fejleszthetősége, valamint a gyarapodó gazdasági bázis területi, műszaki és intézményi feltételei.
- A fejlesztés integrált szemlélettel történjen, azaz az egymástól elszigetelt ágazati beavatkozások helyett **integrált megoldások** alkalmazására kerüljön sor a fejlesztési célok szolgálatában.
- A településfejlesztés vezérelve a **minőségi fejlődés** biztosítása, az általános települési komfortérzet javítása, a népessége számára hosszú távon is ideális lakókörnyezetet biztosítani tudó, élhetőbb településsé válás elősegítése.
- Az idelátogatók számára olyan nyugalmas és pihenésre alkalmas, jó színvonalú környezet és szolgáltatások nyújtása, amely vonzóvá teszi a **Börzsönyi és Dunakanyari turizmus** iránt érdeklődő vendégek körében.
- A település mindenkori fejlesztése során törekedni kell az adottságok és lehetőségek optimális kihasználására olyan módon, hogy az ne veszélyeztesse a környezeti elemek kedvező állapota, és a **lakó funkció és a turizmus** kedvező feltételei megőrzésének lehetőségét, se a települési környezetminőség javításának esélyét, se a helyi társadalom integritásának fenntarthatóságát, ugyanakkor gazdaságilag is biztosítsa **Márianosztra fenntartható fejlesztésének lehetőségét**. A településfejlesztésben az ökológiai, társadalmi és gazdasági fenntarthatóság egyensúlyát, és megfelelő arányait kell biztosítani.
- Harmonikus, **kiegyensúlyozott fejlődés biztosítása**, a már megvalósult eredmények és a tervezett fejlesztések biztonságos fenntartásához és a település üzemeltetéséhez szükséges gazdasági, szellemi és szervezeti háttér biztosítása.
- Márianosztra váljon a lehetőségekhez képest **kompakt településsé**, azaz a területével felelős módon történő gazdálkodás, optimális területfelhasználásra törekvés, megújításra törekvés, új beépítésre szánt területek kijelölésének ésszerű keretek között tartása, az ún. barnamezős területek és a belső központi részek megújítása és intenzitás növelése jellemezze a településszerkezet alakítását.
- A fejlesztés - ezen belül a területekkel való gazdálkodás is - elsősorban a **márianosztrai polgárok** és a helyi gazdaságban tevékenykedő különböző tökeerősségű **vállalkozások érdekeit** kell, hogy szolgálja. Ez részben a meglévő területek jobbá tételével, továbbá a hiányzó, vagy bővítendő funkciók, további intézmények, szolgáltatások bővítésével történjen.
- A településfejlesztési koncepció alapvető célja az **itt élők életminőségének javítása**. Az e céllal összefüggő intézményi, infrastrukturális, településképi új fejlesztések olyan

módon és olyan színvonalon valósuljanak meg, hogy az ne jelentsen többletterhet a településnek (az Önkormányzatnak).

- A település fejlesztése során fokozottan kell támaszkodni a mindenkori uniós tervezési ciklus és a lehetséges hazai források kapcsolódási pontjaira és pályázati lehetőségeire. **A külső források bevonása mellett,** az Önkormányzat településfejlesztési és -rendezési szerződések megkötésével biztosítsa (az Önkormányzat számára többlet ellátási kötelezettséggel járó) új funkciókat létrehozó, vagy a meglévő kapacitásokat bővítő **gazdasági szereplők, fejlesztők arányos hozzájárulását a településfejlesztéshez** annak érdekében, hogy a kitűzött célok a helyi lakosság terheinek növekedése nélkül valósulhassanak meg.

A településfejlesztési elveket és a település átfogó fejlesztési céljait a hatályban levő legfrissebb országos elveknek, koncepciónak és stratégiának megfelelően fogalmaztuk meg. Ezeket a Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról szóló 1/2014. (I. 3.) OGY határozat foglalja össze, illetve írja elő.

2.2. Márianosztra jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére, térségi szerepkörére vonatkozóan

A településfejlesztési tervben meghatározott jövőkép az az elérni kívánt célállapot, ahová a település a terv időtávjában el szeretne jutni. A jövőkép elérése érdekében határozza meg a településfejlesztési terv a célok és beavatkozások átfogó rendszerét. A jövőkép sarokpontjai az alábbiakban foglalhatók össze:

Társadalmi jövőkép

- Márianosztra a fiatalokat megtartani, és népességét stabilizálni, majd mérsékelten növelni képes vonzó, folyamatosan fejlődő életter, az életminőség javítását szem előtt tartó fejlesztéseknek köszönhetően kedvelt lakóhely.
- Lakófunkciója mellett kedvelt kiránduló központ, és az itt élők számára munkahelyeket is biztosító település.
- Alapfokú igazgatási, oktatási-nevelési, egészségügyi, szociális ellátási, közösségi továbbá szabadidős funkciói magas színvonalon biztosítottak saját lakossága számára a legfiatalabbaktól a legidősebb korosztályokig.
- A Börzsöny és a Dunakanyar térségének színes és nívós kulturális, közösségi és sportélettel rendelkező, kedvelt települése.
- Fejlődő, folyamatosan megújuló közösségi színterek, találkozóhelyek bőségesen állnak rendelkezésre az itt élők számára, amelyek aktív közösségi élet helyszínül szolgálnak.
- A legfiatalabb korosztályok nevelése helyben biztosított korszerű bölcsőde és színvonalas óvoda működtetésével. Az időskorú lakosság és a szociálisan rászorulókról részére a jó színvonalú ellátást biztosított.

A település gazdasági jövőképe

- Kedvező gazdasági és üzleti környezetet biztosít vállalkozásai számára, ezáltal az itteni cégek, vállalkozások működési feltételei és eredményessége javul, újabb vállalkozások települnek be.

- A helyi gazdaságban a korszerű és jövedelmező mezőgazdasági és feldolgozóipari tevékenységek húzóereje növekszik.
- A rekreációs és turisztikai fejlesztéseknek köszönhetően a településen regisztrált látogatószám, az eltöltött vendégéjszakák és a turizmus ágazat jövedelemtermelő képessége egyaránt növekszik.
- Az önkormányzat - együttműködésben a gazdasági szereplőkkel - számos közérdekű fejlesztést valósít meg, amely hozzájárul a település élhetőségének javításához, ezen keresztül pedig a népességvonzó képesség javulásához.
- Javulnak a távmunka és a kiegészítő foglalkoztatási formák feltételei, ami az ingázás mérséklését is elősegíti.
- A munkavállalók egy része továbbra is a településen kívüli munkaerőpiacon találja meg megélhetését, ehhez az ingázás jó színvonalú feltételei biztosítottak.

A táji, természeti és épített környezet jövőképe

- Márianosztra a turizmus gazdasági ereje növelése érdekében a jövőben is hatékonyan hasznosítja sokrétű természeti, táji erőforrásait.
- A település gazdag természeti erőforrását adják a Börzsöny erdőségei és a Dunakanyar közelsége, amelyre alapozottan az aktív turizmus valamennyi módozata fejlődik.
- Az ökológiai funkciójú területek megőrzése biztosított, és az Önkormányzat él a helyi védelem lehetőségével is. A korlátozásokkal hasznosítható természeti értékek mind nagyobb részben az ökoturizmus céljai és a bemutatás szolgálatába helyeződnek.
- A tájhasználatban a megélhetést és jövedelemtermelést valamint a megőrzést egyaránt lehetővé tevő tájgazdálkodási módok válnak uralkodóvá.
- A mezőgazdasági termelésben a környezetkímélő ökológiai alapú gazdálkodási módok, és a speciális élelmiszerek előállítása nagyobb teret nyernek.
- A település felkészül a klímaváltozás kedvezőtlen hatásaira, települési zöldfelületeit bővíti, felszíni vízrendezést teljes körűvé teszi.
- Épített környezetét csak kontrolláltan és indokolt esetben bővíti, előtérbe helyezi az alulhasznosított területek intenzitás növelését.
- A településkép rendezett, belső úthálózata, közterületei és a magántulajdonú ingatlanok a gondos karbantartásnak köszönhetően igényességet sugároznak.

Jövőkép a település térségi szerepének tekintetében

- Márianosztra növeli részesedését a Börzsöny és a Dunakanyar turizmusában, a megvalósuló fejlesztések növekvő számú látogatót vonzanak.
- A település kölcsönösen előnyös együttműködések épít ki a térség településeivel elsősorban az idegenforgalmi lehetőségek hasznosításának térségi koordinációja érdekében.

Fentiek összefoglalásként Márianosztra jövőképe: **Márianosztra lakói és vendégei számára jó színvonalú ellátást nyújtó, fejlődő, otthonos település a Börzsöny szívében, amely elsősorban a turizmusra és a mezőgazdaságra építő helyi gazdasággal rendelkezik, és természeti, tájképi adottságait, kulturális és épített értékeit kihasználva térségével együttműködve fejlődik.**

3. STRATÉGIA

3.1. Márianosztra rövid, közép- és hosszú távú területi, tematikus és ágazati fejlesztési céljai meghatározása

Átfogó cél 1.: Népeségmegtartás, a helyi társadalom megújulása, közösségépítés

A népességszám stabilizálása, illetve növelése, az elvándorlás megállítása és a beköltözések ösztönzése a legfőbb népesedéspolitikai célkitűzés. Ennek elérése terén több rövid és középtávú cél fogalmazódik meg. Egyrészt szükséges a lakóterületek fogadóképessé tétele, ami elsősorban meglévő üres telkek beépítésével és megüresedett ingatlanok használatba vételével, másrészt új lakóterülete(ek) fejlesztésbe vonásával képzelhető el.

Ennek megfelelően cél további lakó területek kialakítása. Ugyanakkor vannak üres ingatlanok is a község területén, melyre tervezik a telekadó bevezetését, ezzel is ösztönözve a tulajdonosokat az eladásra vagy a terület beépítésére. A jelenlegi lakosság szám nagyságrendileg 800 fő, ami akár a belterületbe bevont területekkel, valamint a beépíthető területekkel 1000-1200 fő re növelhető. Ez egyben a településfejlesztési terv célkitűzése is.

A célkitűzés másik aspektusa az intézményhálózat korszerűsítése és összefoglalóan a lakhatási feltételek javítása a településen. A település intézményi kapacitásai kiépültek, az alap szintű ellátottság teljes körű. Az óvoda és az általános iskola bőven elegendő férőhellyel rendelkezik, kapacitásbeli problémákkal a közeljövőben nem kell számolni. Hasonló igaz az alapfokú egészségügyi ellátásra is, háziorvosi ellátás és Kóspallaggal közös védőnői szolgálat érhető el a községben. Polgármesteri hivatal, továbbá posta, könyvtár és teleház is a lakosok rendelkezésére áll. A községben a kommunális közművek teljeskörűen kiépültek.

Az alapfokú intézményi ellátottsági és az infrastrukturális feltételek tehát biztosítottak, azonban az elmúlt évek, sőt két évtized tapasztalata szerint ez mégsem elegendő az elvándorlás mérsékléséhez, a helyi társadalom egységének megőrzéséhez. Tartós elköltözés, romló korszerkezet, idősödő lakosság, kétszeres természetes fogyás jellemzi a községet.

Jelenleg pályázati forrásból az óvoda teljes felújítása folyamatban. Az épület energetikai korszerűsítése, napelem, szigetelés, tetőcsere valamint teljes belső felújítása valósul meg. Az önkormányzati épület energetikai felújítása is folyamatban van. Napelem, külső szigetelés, valamint belső felújítás valósul meg pályázati támogatásnak köszönhetően. Folyamatban van a bölcsőde pályázat elbírálása. Cél egy újonnan kivitelezett épületben bölcsőde létesítése, a bölcsődei ellátás teljes körű biztosítása.

A szociális ellátás a Szobi családsegítőn keresztül folyamatosan biztosított, a kiépített rendszer jelenleg is jól működik. Fentiekben említett nyertes pályázatok (bölcsőde, óvoda) részben vagy egészben javítja az életminőséget. Példaként a bölcsőde épületének kialakítása új szolgáltatásként. Másik példa az életkörülmények javítására a felszíni

vízvezetés megvalósításának terve, amelynek egy része tartalmaz olyan elemeket, mely a zöldfelületek javítását célozza meg.

A térségben a munkahelyek nagy számban szűntek meg és azóta sem pótlódtak. Az önkormányzat a közmunkaprogram keretében biztosít munkát, azonban nincsenek meg a lehetőségei új munkahelyek teremtésére, az csak vállalkozói alapon valósulhat meg. A település legjelentősebb gazdasági tényezője az andezit-bánya, amely az iparüzési adó felét fizeti Márianosztrán. További adófizető vállalkozások a szállítmányozás, állattenyésztés és szolgáltatások terén tevékenykednek. A Márianosztrai Fegyház és Börtön jelentős helyi foglalkoztató amellet, hogy Szobról, Vácról és Nógrád megyéből is vonz munkaerőt. A legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat és az iskola, óvoda. Alapvető cél a munkahelyek számának növelése.

Az elsődleges fejlesztési cél a lakosság jól létének biztosítása hosszú távra, az életminőség és a megélhetés feltételeinek javítása, a megélhetési gondok csökkentése. Amíg a polgárok a mindennapok anyagi gondjainak szorításában élnek, addig nem érzik jól magukat a településen és a térségben élők, nem értékelik a különböző fejlesztéseket, a hagyományörzést, a kulturális programokat sem.

Csak az erősödő gazdasági helyzetben lévők tudnak tartalékot termelni, hogy a recessziót túléljék, tenni mindazt, amit egy fejlett társadalomban élők tesznek (pl. lakóhelyüket komfortosabbá tenni). Csak tőkével rendelkezők tudják növelni a termelést, új technológiákat bevezetni, minőségi váltást és a mezőgazdaság i termelésben fajtaváltást véghez vinni.

Az anyagi jólét emelkedése egyrészt a gazdasági tevékenységek változtatásának, másrészt a képzettség emelésének függvénye. Ajánlott képzések szervezése, tranzit-foglalkoztatási programok vezetése-szervezése, az idegenforgalommal kapcsolatos motivációs tréningek és szakmai képzések telepítése ajánlott.

Azon helybéli fiatalok számára, akik itt szándékoznak tartósan letelepedni, speciális, eseti kedvezmények biztosíthatók, illetve a megüresedő lakásokhoz való hozzájárásuk is elősegíthető. Cél a fiatal házások megnyerése letelepedésre, ehhez vonzóvá tenni a települést.

A lehetséges fejlesztési lépések között mindig azoknak a megoldásoknak kell prioritást kapniuk, amelyek hozzájárulnak közvetlenül vagy közvetett módon a település élhetőségének fokozásához, a helyi életminőség jobbításához, hozzájárulva ezzel az elköltözések mértékének visszaszorításához és a gyermekvállalási kedv növekedéséhez. A lakosság, azon belül is különösen a fiatal korosztály érezze, hogy lehet és érdemes Márianosztrán élni, boldogulni hosszú távon is.

A község polgárai számára lényeges a művelődés, az igényes szórakozás, a változatos szabadidő eltöltés mind szélesebb lehetőségeinek biztosítása, a településen elérhető szolgáltatások körének bővítése, a szolgáltatások általános színvonalának emelése.

A települési életminőség javításának lényeges feltétele a település jó infrastrukturális ellátottsága. A községben a műszaki infrastruktúra hálózatai kiépültek. Nagy szerepe van ezen túl a gyalogos úthálózat, járdák mind teljesebb kiépítésének, az érintett útszakaszokon az útburkolatok javításának, a jelentősebb földutak pormentesítésének vagy szilárd

burkolattal való ellátásának, a még hiányzó vízelvezető árkok kialakításának, illetve a meglévők folyamatos karbantartásának.

A települési infrastruktúra fejlesztésén túl javasolt olyan közösségi terek kialakításának a területi feltételeit is megteremteni - elsősorban a településközpontban, de akár további helyszíneken is -, amelyek találkozási pontként szolgálhatnak a településen élők számára, vagy különböző csoportos, szabadtéri rendezvények megtartására is alkalmasak. Ezek szellemében a koncepció javasolja játszótér kialakítását, valamint további települési zöldterületek kijelölését.

Az Ipolymenti települések elérhetősége az egész kistérség versenyhelyzetét befolyásolja. Növeli e hatásnak a súlyát az a földrajzi adottság, hogy jelenleg egy schengeni határ mentén fekszenek e települések, ahol a fejlődés alapvető feltétele az országhatáron átívelő térségi együttműködés megteremtése és az ehhez szükséges közlekedési háló kiépítése. A térség elérhetőségének javulása és a foglalkoztató és gazdasági központok javuló színvonalú elérhetősége is fontos momentum a térség és a település élhetősége és népességmegtartó és népességvonzó képessége érdekében.

Átfogó cél 2.: A természeti és a területi adottságokat kihasználó turizmusfejlesztés, az ökoturizmus és a falusi turizmus fejlesztése, a jövedelmezőség fokozása

Márianosztrán alapvető értékválasztás a helyi gazdaság fejlesztése terén a turizmus ágazat kiemelt kezelése, a település látogatottságának növelése érdekében az idegenforgalom fejlesztése a rendelkezésre álló eszközökkel. Nem cél további gazdasági területek kijelölése. Az elkövetkező időszakban a turisztika fellendítése a legfőbb gazdaságfejlesztési célkitűzés. A település ezen irányvonal kihasználására összpontosít, ideértve a településrendezési terv megalkotásánál figyelembe veendő speciális szempontokat, pl. a falusi szálláshelyek kialakítása, túraútvonalak, turisztikai helyszínek, stb.

A táji környezet és a Duna-Ipoly Nemzeti Park fennhatósága alá tartozó természetvédelmi oltalom alatt álló területek közelsége Márianosztra legfőbb értéke, amely a turizmusfejlesztés biztos alapját jelenti.

Óriási előny, hogy a természeti környezetet nem kell hatalmas pénzüsszegeket felemésztő beruházásokkal rendbe hozni. Fontos kötelezettség viszont, hogy meg is maradjon ez az állapot, ami azt jelenti, hogy meg kell őrizni a levegő, a vizek tisztaságát, a természet viszonylagos érintetlenségét. A környezetet szennyező, a település legfőbb értékét jelentő táji környezet és környezeti állapot megromlását okozó gazdasági tevékenységek településre hozása mindenképpen kerülendő. Arra van szükség, hogy az itt élőkben tudatosuljon a ritka módon kedvező környezeti állapot magas értéke, nehogy egy kistelepülés pénzhiányából úgy próbáljon valaki tőkét kovácsolni - az olcsó munkaerőre alapozva - hogy környezetszennyező technológiát hoz a térségbe.

Cél, hogy Márianosztra az ökoturizmus (bakancsos kiránduló, kerékpáros) bürzsönyi központjává váljon. Ehhez elengedhetetlen a települést érintő turisztikai útvonalak fejlesztése.

A Börzsönyi kisvasút helyreállítása megtörtént, a teljes Szob-Nagybörzsöny szakasz végigjárható, Nagyirtáspusztai átszállással. A térség egésze, a Börzsöny turizmusa és Márianosztra célja és érdeke is a menetrend bővítése, a hétköznapi járatok indítása.

Az Ipolyon újjáépülő (világháború után felrobbantott) hidak közül hamarosan átadásra kerül az Ipolydamásd-Helemba közötti közúti híd. A Letkés-Szálka közötti híddal együtt ezek a hidak a térséget visszakapcsolják természetes régiójukba, megteremtve a lehetőséget a hagyományos gazdasági és kulturális kapcsolatok újraindításához, amelyek között a turizmusra gyakorolt jótékony hatások is megjelennek.

A makrogazdasági feltételek javulásával a turizmus keresleti oldalában is élénkülés várható. Cél a javuló gazdasági helyzetet kihasználva az idegenforgalmat vonzó fejlesztések megkezdése.

A községben alapvető a vendégfogadás feltételeinek megteremtése. Cél a fél-egynapos turisták helyett és mellett a vendégéjszakák drasztikus növelése a községben. Jelenleg 5-6000 látogató keresi fel évente Márianosztrát, de csak töredékük tölt el legalább egy éjszakát is a településen. Ehhez a szállásférő helyek számának és színvonalának emelése a feladat. Márianosztrán jelenleg még nincs akkora hagyománya a vendégfogadásnak, szállásadásnak mint a Börzsöny turisztikailag frekvenciáltabb településeiben. Cél a községet felkészíteni a vendéglátás és szálláshely-szolgáltatások fejlesztésére.

A volt iskola épülete - közösségi tér pályázati forrásból zarándok szálláshellyé kerül átalakításra. Teljes belső felújítása valósul meg (belső nyílászárók cseréje, villanyvezeték csere, fűtés korszerűsítése, vizesblokkok kialakítása, festés, stb.) Ezáltal a vallási és zarándokturizmus kap új színvonalas megállópontra Márianosztrán.

Az idegenforgalom fejlesztésének általános célkitűzéseivel összhangban, a községben támogatni kell a falusi turizmus további fejlesztését. Az ilyen típusú fejlesztés alkalmas a település nyugalomát megőrző, a településkép jelentősebb változtatását elkerülő fejlődés biztosítására. A falusi turizmus alapfeltétele, hogy Márianosztrán mind több porta váljon alkalmassá szálláslehetőség nyújtására és a falusi turizmusban részt vállalni akarók birtokában legyenek az ehhez szükséges alapvető ismereteknek és szemléletmódnak is. A magánszálláshelyek az önkormányzat számára is bevételt jelentenek.

A kisvasút közelében kemping (sátorozóhely) kialakítása javasolt, amely a kerékpáros, gyalogos, de az autóval érkező látogatók számára is vonzó, a település számára pedig bevételt generáló fejlesztés.

A vendégfogadáshoz kapcsolódó alapvető viselkedési normák elsajátítása nem csak a kifejezetten vendégfogadó tulajdonosok részére, hanem tulajdonképpen az egész faluközösségeknek elengedhetetlenül fontos. Hiszen a falukép, a környezet tisztasága - szemét, zaj, levegőtisztasági problémák - olyan feladatokat állítanak az itt élők elé, amelyeknek, ha nem tudnak megfelelni, az összes többi intézkedés kárba vész.

A település kiemelkedő épített és kultúrtörténeti értéke a bazilika minősítésű kegytemplom. Cél a templom bekapcsolása a település turisztikai kínálatába az idegenforgalmi vonzerő növelése érdekében. Ehhez kapcsolható az 1700-as évek utolsó harmadából származó Kálvária-domb.

A Magas-Börzsönybe vezető turistautak egy része és a Mária út is érinti a települést. Cél egyrészt a hagyományos bakancsos turizmus feltételeinek folyamatos biztosítása a turistautak karbantartásával. Másrészt a modern kor igényeit követve szükséges az aktív turizmus legtöbb módozatának (pl. hegyi kerékpározás, túrakerékpározás, teljesítménytúrák, zárandoktúrák, geocaching, lovaglás, siklóernyőzés, stb.) helyi feltételeit javítani, vonzóvá tenni a települést szélesebb kirándulóréteg számára is.

A kerékpáros turizmusnak kedveznek a Börzsöny és az Ipoly-mente változatos domborzatú tájai, turistaútjai. Célszerű a kerékpáros turizmus szempontjából lényeges alapvető fejlesztéseket megtenni. Ide tartozik pl. kerékpárkölcsonzás lehetővé tétele, szervízpontok, stb. Hosszú távlati elképzelésben egy kerékpár út megvalósítása tervezett a régi Zebegényi útszakaszon. Ugyanakkor csak a természetes tájvédelem érdekeivel összehangolt fejlesztések támogathatók.

A lőtér melletti területen gyermektábor, erdei iskola kialakítása szerepel a fejlesztési tervek között.

Pusztatorony környékének (a különálló településrész) is a turisztikai jellegű fejlesztése támogatott, a természetvédelmi és örökségvédelmi érdekek figyelembe vétele mellett.

A helyi sajátos adottságokat és lehetőségeket kihasználó - a térségi kínálatot kiegészítő - turisztikai, sport, rekreáció célú szolgáltatások körének és volumenének bővítése és a szolgáltatási színvonal emelésének támogatása térségi és regionális turisztikai támogatási források bevonásával történjen.

A település természeti és művi értékeik a településrendezési tervekben és a helyi építési szabályzatban részletes előírásokkal védeni szükséges. A védelemnek egyúttal azt is biztosítani kell, hogy a védett elemek ne holt "műtárgyak" hanem átélhető, használt tárgyak, területek legyenek. Különleges - és a turizmust közvetett módon támogató - feladat a település szerkezetének védelme, mely a belterületen az utcahálózat, a beépítés jellege, külterületen a növényzet, a domborzat és az ezekhez idomuló út és árokhalózat védelmét jelenti.

Az idegenforgalom gépjárműveinek (autóbuszok is) parkolási igényének kulturált és a falut nem zavaró megoldása szintén fontos cél a turizmussal összefüggő közlekedés fejlesztésében.

A 2021-27 közötti Uniós tervezési ciklusban a község érdeke és célja a kapcsolódás valamennyi turisztikai tárgyú térségi projekthez.

Átfogó cél 3.: A gyümölcsstermesztés és állattenyésztés hagyományaira építő gazdaságfejlesztés, a mezőgazdasági termelés feltételeinek javítása, a feldolgozóipar támogatása

Hosszú távon az elérni kívánt cél a község gazdasági erejének növelése és a helyi gazdasági élet élénkítése. A település speciális adottságai ismeretében ezen a téren a korszerű mezőgazdaság alapjainak lerakásával lehet a leginkább eredményeket elérni.

Cél a mezőgazdaság hagyományainak visszaállítása, és az ágazat szerepének, jövedelmezőségének növelése. Kis lépésekkel elérhető, hogy a térség több hektáron gazdálkodó tökeerős vállalkozóin kívül további jövedelemhez jussanak a tőkeszegény, csak munkaerejükkel rendelkezők is, ezzel csökkentve a társadalmi rétegek közötti távolságot.

Az Ipoly-menti településekben és a Börzsönyben a gyümölcsstermesztésre épülő élelmiszer feldolgozóipar (a meglévő megerősítése, és új, más típusúak kialakítása) létrehozása kívánatos, amely magasabb képzettséget igényel.

A Börzsöny és az Ipoly-völgy térségében nagy múltra visszatekintő mezőgazdasági termelés drasztikusan visszaesett, szinte kiveszett. A bogyós gyümölcsök, különösen a málna termesztés visszaszorult. A munkaerőpiaci átalakulása lökést adott, és ha kényszerűségből is, de többen kezdtek ismét mezőgazdasági termeléssel foglalkozni. A település változatlanul jó adottságait kihasználva cél a mezőgazdaság helyreállítása, azon belül is kiemelten a gyümölcsstermesztés fellendítése. Ennek részeként: cél újabb gyümölcsösök telepítése, hűtőház, feldolgozó üzem létesítése, stb.

A szörp valamit a lekvár készítésen túl a mezőgazdaságban meg kell jelennie ettől eltérő feldolgozóiparnak is. A bogyósokon kívül kiterjedt alma, meggy és barack (és várhatóan körte) telepítések vannak, valamint erdei gyümölcsök. Alternatívaként a gyógynövények termesztése és feldolgozása, a gyümölcsök aszalása, szárítása, az erdei termékek feldolgozása is alkalmazandó, mivel ezekre a termékekre a bio- és reformtáplálkozás, egészségmegőrzés előtérbe kerülésével stabil kereslet mutatkozik.

Az önkormányzat is rendelkezik mintegy 4-4,5 hektár földtulajdonnal (0167 hrsz terület), amelyen mezőgazdasági besorolás mellett művelés tervezett, gyümölcsstermesztést kívánnak folytatni.

A gyógynövények gyűjtése mellett azok feldolgozása is lehetséges a tiszta környezet miatt. A kozmetikai iparnak alapanyagot készíthet elő erre felkészült kisüzem.

Az erdei termékek feldolgozása közvetlenül munkához juttathatja azokat a személyeket, akiknek alacsonyabb iskolai végzettségük van, munkájuk emiatt nincs. Ugyanakkor ezeket a termékeket, kurrens voltak miatt jól lehet értékesíteni, amennyiben ez megfelelő kiszerezésben és csomagolásban történik. Ez további munkahelyeket biztosít, de szükséges a jó menedzsment is az értékesítésben, amely újabb színvonal emelkedést gerjeszt a helyi képzettség területén.

A termelés költségeit akkor lehet minimalizálni, ha a működési költségeket csökkentik. A termelők érdekeit új típusú szövetkezetekbe tömörítve kell erősíteni. A szövetkezés - melyben megerősödik a helyi csoportok piaci alkupoziója - a termelés, értékesítés teljes vertikumára érvényes. Az együtt működés formája lehet gépkör, szövetkezet, hűtőházak létesítése, menedzsment, stb. Ezek fenntartása azonban a termék árában jelenik meg, így ügyelni kell arra, hogy a jelenlegi és a remélt bevétel közötti különbség az új javára kedvezzen, és kívánt mértékű legyen.

Művelési ág váltásra kell törekedni a szántóterületeken. Azokon a területeken, amelyek intenzív termesztésre kevésbé alkalmasak, a környezetorientált (bio)mezőgazdálkodás elősegítése a cél a gazdák közvetlen támogatásával

A fenti, kistérségi folyamatokhoz Márianosztra lehetőségeihez, igényeihez mértén csatlakozik. A termőföldek, melyeket nem kezelnek kemikáliákkal egyben a természetvédelmi oltalom alatt álló terület pufferzónájaként működhetnek, így állami forrásból támogatásra is számíthatnak.

A termőterületek jó feltételeinek megőrzése, illetve javítása céljából javasolható a táblák szélének, illetve a dűlőutak oldalának fásítása, cserjesávok kialakítása, mely egyben ökológiai folyosóként is szolgálhatna.

A környék gyér állattenyésztése miatt kevés szerves trágya keletkezik. A szerves trágyára való átállás azonban fontos a területen - részben környezetbarát volta miatt, részben a lejtős területek eróziós kárainak csökkentése miatt -, az állati trágya szűkössége miatt pótlólagos megoldásként javasolt a zöldtrágyázás és a szerves hulladékokból komposzt készítése.

A védett természeti területek összekötendők ökológiai hálózatként vonalas és pontszerű elemekkel Ennek érdekében természetszerűen kialakított egységes zöldfelületi rendszer megvalósítása, mind bel-, mind külterületen szükséges. A belterületi utak menti fasorok állapotának javítása és kialakítása lényeges.

Átfogó cél 4.: A településszerkezetnek a helyi sajátosságokkal és a fejlesztési igényekkel összehangolt tudatos alakítása

A településszerkezet fejlesztésénél, az új fejlesztési területek kijelölésénél fokozott figyelmet kell fordítani a településrészek fekvéséből és a sajátosan különálló településterületből adódó speciális adottságokra, valamint az érintett területek lejtésviszonyaira.

A lakó, a gazdasági és a rekreációs célú területek megfelelő szétválasztásával biztosítani kell a lakóterületek nyugalalmát, kedvező környezetminőségének fenntartását, a gazdasági vállalkozások működési feltételeit és igény szerinti bővítésük lehetőségét, valamint a turizmusfejlesztés potenciális helyszíneinek megközelíthetőségét és nyugalalmát.

Az új lakóterületek kijelölése az infrastruktúrával való egyszerűbb elláthatóság érdekében a már beépült, meglévő lakóterületekhez célszerű, hogy kapcsolódjon. Azon utcák mentén célszerű új lakóterületeket kijelölni, ahol az infrastruktúra már kiépült. A település új lakóterületek kialakításával való növekedése elsősorban a község keleti határában valósuljon meg. Azonban az újabb építésre szánt területek kijelölése mellett a településnek élnie kell a belső településrészek szabad telkei, rossz állapotban lévő, elhagyott lakóingatlanjai nyújtotta lehetőségekkel is. A beépítésre szánt területeknek nem pazarló, hanem csak kismértékű növelésével elérhető, hogy a belső településrészek rosszabb állapotban lévő épületeit is megvásárolják, felújítsák, vagy helyükön újakat emeljenek, ezáltal a község belső területei is megújulhatnak.

A községben élőket ellátó és kiszolgáló közintézmények, továbbá szolgáltatások jellemzően a községközpontban épültek ki. Az alapintézményi ellátottság jó színvonala mellett a településközpont fejlesztése érdekében elsősorban a központban elérhető kiegészítő és egyéb speciális szolgáltatások megtelepítése a cél.

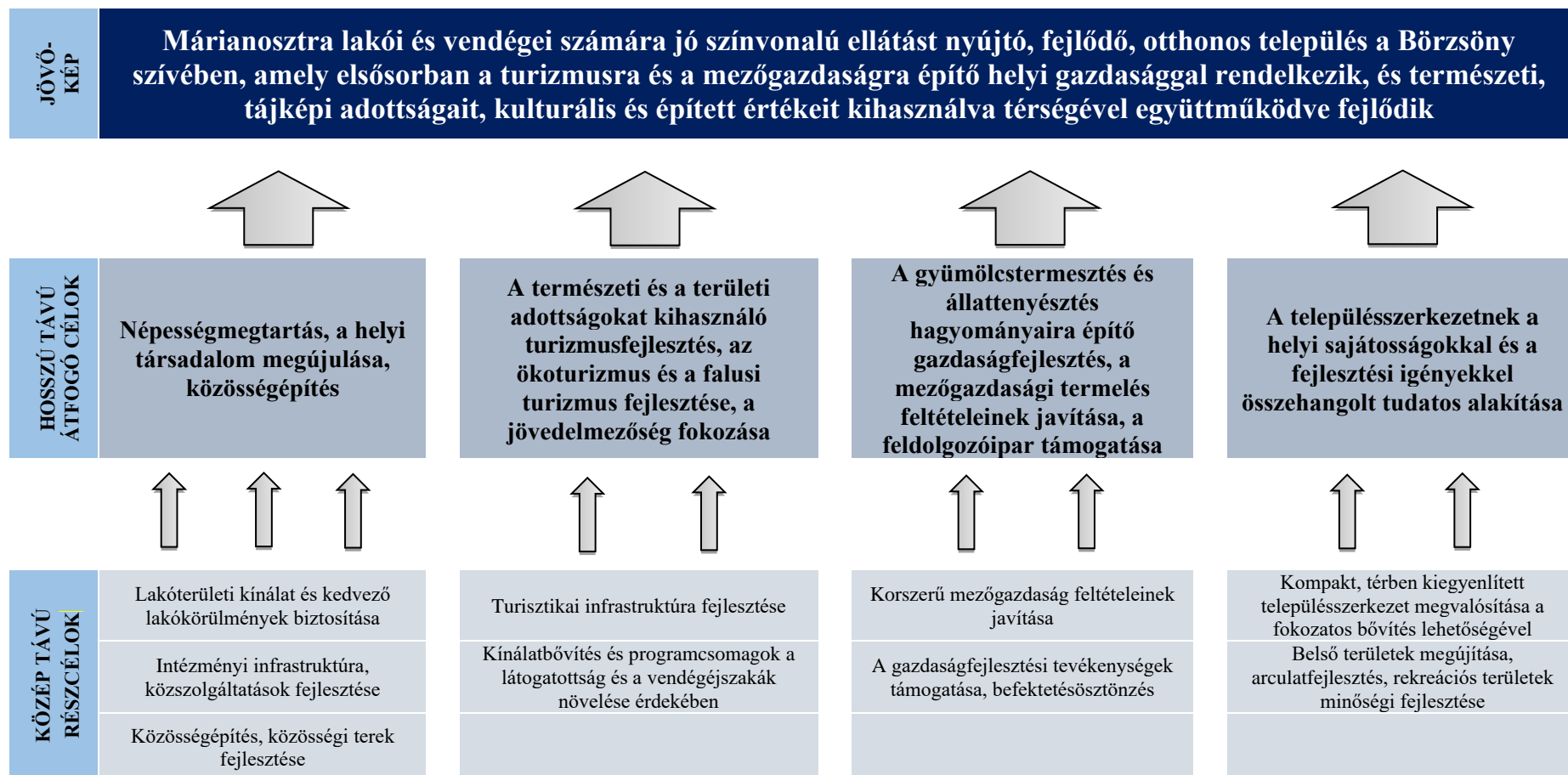
Márianosztra községközpontjának alakításakor, fejlesztésekor azoknak a megoldásoknak kell prioritást biztosítani, amelyek a településközpont rendezettebbé, színesebbé, látványosabbá, karakteresebbé tételét segítik elő, amelynek révén a községközpont valódi közösségi térré alakulhat. A központ egyrészt legyen látogatott a helybeliek által, másrészt pedig legyen olyan karaktere, amely a község hangsúlyos turisztikai fejlesztéseivel is harmonizál.

A felszíni vízrendezés során a vízlevezető rendszer helyreállításával és folyamatos karbantartásával - a területfejlesztési szempontokat figyelembevevő bővítésével - kell csökkenteni a községet körülvevő hegyoldalokról lefolyó csapadékvíz okozta veszélyeztetést. A Középpárok völgyében záportározó építése tervezett. A település több útszakaszra nyert pályázatot, amely még az idei évben lebonyolításra kerül. A felszíni vízlevezetés első ütemére uniós forrásból elnyert pályázat lebonyolítása folyamatban van.

A kőbánya zavaró hatásának kiküszöbölése, de legalábbis csökkentése lényeges feladat. A megoldás csak a két érintett önkormányzat - Szob, Márianosztra - összefogásával lehetséges. A kedvezőtlen hatásaik csökkentésére többféle módszer is kínálkozik: egyrészt a bányászati technológia modernizálásával csökkenthető a nem bizonyítottan káros zajterhelés, másrészt telepíthető lenne a bánya és a lakóterület között egy intenzív, többszintűen kialakított növényzav, illetve a napi robbantásokat olyan időpontra lehetne időzíteni, amely a legkevésbé zavarja a lakók nyugalmát.

A térség kerékpáros útvonalhálózatához kapcsolódva javítani kell, illetve kiépíteni a biztonságos kerékpározáshoz szükséges műszaki feltételeket.

3.2. A településfejlesztési célok rendszerének és a célok összefüggéseinek vázlata

3.3. Az integrált és tematikus beavatkozási területek

A településfejlesztési tervben kitűzött célok eléréséhez az alábbi integrált, illetve tematikus beavatkozási területek kerültek meghatározásra:

- 1. Elvándorlás mértékének csökkentése, a népességszám stabilizálása**
- 2. A környezeti értékek, táji adottságok kihasználása, fókuszban a turizmus, vendéglátás és az idegenforgalom**
- 3. A természeti és a lakókörnyezet védelme**
- 4. Közösségépítés, közösségi programok aktiválása**

Az egyes beavatkozási területek részeként elvégzendő feladatokat, azok tervezett megvalósítási idejét és a becsült forrásigényét részleteiben a Cselekvési program tartalmazza.

3.4. Az épített és természeti örökség védelme követelményeinek meghatározása

Az építetők befolyásolása a történeti hagyományok megőrzésére és az igényes építészeti kialakításra nehéz feladat. Ennek eszközei a településképi arculati kézikönyv és településképi rendelet, valamint a helyi építési szabályzat. E dokumentumok a telekalakítást, tömegformálást, az épületek és az utcaképek megjelenését szabályozzák. A másik eszköze a meggyőzés, amelyben nagy segítséget jelenthet az építészeti tervtanács létrehozása.

Törekedni kell az utcaszerkezet, a tömb- és a telekstruktúra megőrzésére, amely meghatározza a település térarányait, a tervezett épületek léptékét. A fejlesztéseknél fontos az új létesítmények megfelelő építészeti eszközökkel való környezetbe illesztése (mérsékelt tömegalakítással, hagyományos arányrendszer-kialakítással, anyaghasználattal, stb.).

Márianosztra épített értékei megőrzése érdekében olyan akciókat ajánlott indítani (pl. pályázati rendszerben), amely az építészeti értéket képviselő épületek felújítására ösztönözné annak tulajdonosait. A ma még védhető értékek esetleges fogyatkozása miatt fontos feladat a település megmaradt művi értékeinek szakszerű feltérképezése, majd a védelem lehetőségének és módjának meghatározása. Törekedni kell a nem országos jelentőségű, de még mindig meglévő karakteres, régi épületek és az általuk biztosított településképi értékeinek megőrzésére. Ezzel együtt azonban a védelem módját, mértékét lényegileg a település mindenkori anyagi lehetőségei fogják meghatározni.

A helyi művi védelem feltételrendszerének biztosítása szükséges. A védelem a szakmailag helyes szabályok megalkotásán túl csak a pénzügyi források mellérendelésével lehet hatékony.

Javasolt a településre vonatkozó digitális archívum létrehozása és folyamatos fejlesztése (térképek, tervek, foto dokumentáció, a telkek, út- és közműhálózat, épületállomány vonatkozásában).

4. CSELEKVÉSI PROGRAM

A cselekvési program meghatározza a célok eléréséhez szükséges rövid és középtávú tematikus és integrált fejlesztési feladatokat és egyéb tevékenységeket, a kapcsolódó céladatokat. A cselekvési program támaszkodik az önkormányzat által elfogadott tematikus, gazdasági és egyéb tervek, programok vonatkozó elemeire, azokkal összhangban készült. A cselekvési program kiemelten épít az önkormányzat gazdasági programjában rögzítettekre. A cselekvési program tartalmazza a fejlesztések pénzügyi tervét és ütemezésének vázolását. A cselekvési program rögzíti a települési vízgazdálkodás és csapadékvíz-gazdálkodás fejlesztési feladatait és az ennek megvalósulását biztosító tervek, programok vonatkozó elemeit is.

4.1. A beavatkozási területek ismertetése

1. Elvándorlás mértékének csökkentése, a népességszám stabilizálása

Szociális és egészségügyi ellátás fejlesztése:

A népességsökkenés mérséklése és a stabil, enyhén növekvő lakónépességszám érdekében az életfeltételek javítása, az intézményi ellátórendszer hiányosságainak pótlása szükséges. Ezen a téren fejlesztési feladatok:

- bölcsődei szolgáltatás biztosítása új bölcsőde megvalósításával,
- családsegítés, gyermekjóléti szolgálat biztosítása,
- az egészséges életmóddal, az egészségmegőrzéssel, az időskorúak problémájával, a hátrányos szociális helyzetbe került személyekkel kapcsolatos felvilágosító, tájékoztató, segítő tevékenységre irányuló kezdeményezések támogatása,
- baba-mama klub biztosítása.

Infrastrukturális fejlesztések, korszerű településüzemeltetés

Márianosztra Önkormányzatának településfejlesztési politikájának legfőbb célkitűzése, hogy az önkormányzati vagyon a Képviselő-testület ciklusa alatt tartósan ne csökkenjen, olyan fejlesztéseket vállaljon, amelyekkel a megvalósuló eszközöket, programokat a működtetés során is zökkenőmentesen finanszírozni tudja, esetleg bevételnövelést is biztosít.

Tervezett infrastrukturális fejlesztések:

- szilárd útburkolatok, járdák kivitelezése, szükség szerinti folyamatos kátyúzás, parkolási lehetőség bővítése,
- köztemető korszerűsítése, magasabb színvonalú karbantartása,
- az energiaszolgáltatás infrastruktúrájának fejlesztése, az energiaellátás és közvilágítás korszerűsítése,
- felszíni vízelvezető árkok építése, meglévők karbantartása, tisztítása,
- a közlekedési koncepció felülvizsgálata (pl. új KRESZ táblák kihelyezése, a régiék karbantartása, a biztonságos közlekedés érdekében szükséges intézkedések, a gyermekek által napi szinten nagy létszámban használt útvonalakhoz figyelmeztető táblák kihelyezése az autósok számára),
- közterületek fokozott gondozása, tisztán tartása, karbantartása,
- település-virágosítási program indítása, amelyhez szükséges igénybe venni támogatók, önkéntesek segítségét,
- játszótér állagmegőrzése.

2. A környezeti értékek, táji adottságok kihasználása, fókuszban a turizmus, vendéglátás és az idegenforgalom

Turisztika, idegenforgalom

A környezetvédelmi szempontok érvényesítése mellett érdemes gondoskodni az idegenforgalom fellendítéséről, turisztikai lehetőségek jobb kihasználásáról. Az idegenforgalom a település azon ágazata, ahol még vannak kiaknázatlan lehetőségek. Ki kell használni azt, hogy településünk egy turisztikai célpont. A turisztikai kínálat az igényeket figyelembe véve, kialakításra kerülhetne a "Falusi Turizmust" fejlesztő program. Szálláshelyek kialakításának lehetősége. Évente több alkalommal meg lehetne tölteni a falut különböző rendezvények alkalmával. Úgyszintén a már most is meglévő rendezvények életébe is jobban bekapcsolódhatna a falu (pl. Ipoly Feszt, rally, futóverseny, bicikli verseny, túrák). Emellett sokkal jobban kellene a közvélemény tudtára adni, hogy Márianosztra a túrázással egybekötött kikapcsolódás lehetőségét tudja biztosítani. Turizmusfejlesztéssel összefüggő feladatok:

- aktív turizmus lehetőségeinek megteremtése (pl. kerékpárutak, túraútvonalak),
- a település marketing tevékenységének erősítése, kereskedelmi szálláshelyek kialakításának ösztönzése (pl. falusi turizmus),
- önkéntes munka felhasználása (pl. turista táblák karbantartása),
- turisztikai együttműködések elősegítése,
- szoros együttműködés a környező településekkel, közös rendezvények.

3. A természeti és a lakókörnyezet védelme

Környezet- és természetvédelem

Márianosztra egyik legfőbb értéke és jövőbeni fejlődésének is alapja az a páratlan gazdagságú természeti környezet, amely körülveszi a települést. A kedvező környezetállapot fenntartása érdekében feladatot jelent:

- környezeti fenntarthatóság, mint kiemelt szempont figyelembevétele a fejlesztéseknél,
- a lakossági környezettudatosság és értékmegóvó magatartás fejlesztése,

4. Közösségépítés, közösségi programok aktiválása

Kultúra és közművelődés

Együttműködő helyi társadalom kovácsolása érdekében a közösségi helyszínek fejlesztése és a közösség összetartozás érzését erősítő szabadidős lehetőségek biztosítása szükséges, amihez az alábbi fejlesztési feladatok fogalmazódnak meg:

- közösségi és kulturális élet fellendítése, (programok szervezése),
- ismertebbé tenni a könyvtári szolgáltatások körét,
- helyi újság kiadása.

Sport, rekreáció

Az egészséges életvitel alapvető feltétele a mozgás, amellett, hogy a sportnak közösségépítő ereje is van. A sport, rekreáció fejlesztése több feladatot is megkíván:

- sportélet fellendítése, sportolási lehetőségek javítása,
- mozgásra, sportolásra ösztönzés, egészséges életmód népszerűsítése,

- sportegyesület megalakulása.

Közösségi élet, civil szféra

A civil szféra erősítése és a lakosság bevonása a település fejlesztésébe az alábbiak megvalósításával érhető el:

- szorosabb együttműködés,
- önkéntes munkák, összefogások fejlesztése, lakosság bevonása programokba, közösségi tevékenységekbe,
- annak vizsgálata, hogy melyek azok az önként vállalt feladatok, amelyekből a civil szféra partnerként részt vállalhat meghatározott erőforrások biztosítása mellett és megfelelő együttműködési keretek között.

Marketing és kommunikáció

Erősíteni szükséges a település marketing tevékenységét az alábbi eszközökkel:

- a lakosság folyamatos tájékoztatása,
- honlap naprakész vezetése,
- elért eredményekről írásos-képes összefoglaló készítése,
- hirdetőtáblák naprakész információkkal való ellátása,
- környező településekkel közös marketing stratégia kialakítása.

Együttműködés helyi történelmi egyházakkal

Márianosztra Önkormányzata folytatni kívánja a kialakult korrekt kapcsolatot a helyi egyházzal, és lehetőségei szerint támogatni kívánja az egyházközségek rendezvényeit.

4.2. A fejlesztési feladatok bemutatása beavatkozási területenként

1.					
Elvándorlás mértékének csökkentése, a népességszám stabilizálása					
Beavatkozás	Fejlesztési feladat	Céladat (output indikátor (o), eredmény indikátor (e), céladat (c, ahol releváns))	Ütemezés	Indikatív költségigény (millió Ft)	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai, saját, stb.)
Szociális és egészségügyi ellátás fejlesztése	bölcsődei szolgáltatás biztosítása új bölcsőde megvalósításával	o: új bölcsőde e: bölcsődei ellátásban részesülők száma c: 1 új bölcsőde, 14 férőhely	2022-2024	296	uniós, hazai
	családsegítés, gyermekjóléti szolgálat biztosítása	1 létrejövő új szolgálat	2022-2027	8	uniós, hazai
	az egészséges életmóddal, az egészségmegőrzéssel, az időskorúak problémájával, a hátrányos szociális helyzetbe került személyekkel kapcsolatos felvilágosító, tájékoztató, segítő tevékenységre irányuló kezdeményezések támogatása	o: kezdeményezések száma e: érintett népesség száma c: 10 kezdeményezés	2022-2027	10	uniós, hazai, saját
	baba-mama klub biztosítása	o: megvalósuló klub e: érintett népesség száma c: 1 klub	2023	3	hazai, saját
Infrastrukturális fejlesztések, korszerű településüzemeltetés	szilárd útburkolatok, járdák kivitelezése, szükség szerinti folyamatos kátyúzás, parkolási lehetőség bővítése	o: megvalósult új fejlesztések száma e: fejlesztéssel érintett népesség növekedése c: -	2022-2027	150	uniós, nemzetközi, hazai
	köztemető korszerűsítése, magasabb színvonalú karbantartása	o: megvalósult új fejlesztések száma e: - c: -	2024	3	hazai, saját
	az energiaszolgáltatás infrastruktúrájának fejlesztése, az energiaellátás és közvilágítás korszerűsítése	o: megvalósult új fejlesztések száma e: érintett népesség száma c: -	2022-2027	80	uniós, nemzetközi, hazai
	felszíni vízvezető árkok építése, meglévők karbantartása, tisztítása	o: megvalósult új fejlesztések száma e: érintett népesség száma	2022-2027	30	uniós, nemzetközi, hazai

Márianosztra Településfejlesztési terve

		c: -			
	a közlekedési koncepció felülvizsgálata (pl. új KRESZ táblák kihelyezése, a régiók karbantartása, a biztonságos közlekedés érdekében szükséges intézkedések, a gyermekek által napi szinten nagy létszámban használt útvonalakhoz figyelmeztető táblák kihelyezése az autósok számára)	o: modernizált útszakaszok száma e: érintett népesség száma c: a 3 legkritikusabb terület fejlesztése	2022-2027	6	uniós, nemzetközi, hazai, saját
	közterületek fokozott gondozása, tisztán tartása, karbantartása	o: érintett közterületek száma e: érintett népesség növekedése c: az 5 legfrekvenciáltabb terület megújítása	2022-2027	10	hazai, saját
	település-virágosítási program indítása, amelyhez szükséges igénybe venni támogatók, önkéntesek segítségét	o: résztvevő porták száma e: érintett lakosság növekedése c: legalább 30 porta bevonása	2022-2027	6	hazai, saját
	játszótér állagmegőrzése	o: megújult játszótér e: használók számának növekedése c: -	2022-2027	2	saját

2.

A környezeti értékek, táji adottságok kihasználása, fókuszban a turizmus, vendéglátás és az idegenforgalom

Beavatkozás	Fejlesztési feladat	Céladat (output indikátor (o), eredmény indikátor (e), céladat (c, ahol releváns))	Ütemezés	Indikatív költségigény (millió Ft)	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai, saját, stb.)
Turisztika, idegenforgalom	aktív turizmus lehetőségeinek megteremtése (pl. kerékpárutak, túraútvonalak)	o: új fejlesztések száma e: használók számának növekedése c:	2022-2027	100	uniós, hazai
	a település marketing tevékenységének erősítése, kereskedelmi szálláshelyek kialakításának ösztönzése (pl. falusi turizmus)	o: új falusi szálláshelyek száma e: új szálláshelyeken megszálló vendégek száma c: legalább 10 új szálláshely	2022-2027	70	uniós, hazai
	önkéntes munka felhasználása (pl. turista táblák karbantartása)	o: megújult és új táblák száma e: turistaforgalom növekedése c: legalább 10 új tábla	2022-2027	3	saját
	turisztikai együttműködések elősegítése	o: közös projektek száma e: a projektek által elért népesség száma	2022-2027	15	uniós, hazai

Márianosztra Településfejlesztési terve

		c: -			
	szoros együttműködés a környező településekkel, közös rendezvények	o: közös projektek száma e: a projektek által elért népesség száma c: -	2022-2027	15	uniós, hazai

3.

A természeti és a lakókörnyezet védelme

<i>Beavatkozás</i>	<i>Fejlesztési feladat</i>	<i>Céladat (output indikátor (o), eredmény indikátor (e), céladat (c, ahol releváns))</i>	<i>Ütemezés</i>	<i>Indikatív költségigény (millió Ft)</i>	<i>Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai, saját, stb.)</i>
Környezet- és természetvédelem	környezeti fenntarthatóság, mint kiemelt szempont figyelembevétele a fejlesztéseknél	o: fenntarthatónak minősülő új fejlesztések száma e: érintett terület nagysága c: -	2022-2027	25	uniós, nemzetközi, hazai, saját
	a lakossági környezettudatosság és értékmegővő magatartás fejlesztése	o: környezettudatos fejlesztések száma e: résztvevő lakosság növekedése c: -	2022-2027	25	uniós, nemzetközi, hazai, saját

4.

Közösségépítés, közösségi programok aktiválása

<i>Beavatkozás</i>	<i>Fejlesztési feladat</i>	<i>Céladat (output indikátor (o), eredmény indikátor (e), céladat (c, ahol releváns))</i>	<i>Ütemezés</i>	<i>Indikatív költségigény (millió Ft)</i>	<i>Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai, saját, stb.)</i>
Kultúra és közművelődés	közösségi és kulturális élet fellendítése, (programok szervezése)	o: új programok száma e: programokon résztvevők száma c: legalább évi 6 program	2022-2027	12	uniós, hazai, saját
	ismertebbé tenni a könyvtári szolgáltatások körét	o: népszerűsítések száma e: könyvtárlátogatások száma c: -	2023	0,5	hazai, saját
	helyi újság kiadása	o: kiadott helyi újság e: olvasóközönség száma c: legalább negyedévenkénti megjelenés	2023-2027	12	hazai, saját

Márianosztra Településfejlesztési terve

Sport, rekreáció	sportélet fellendítése, sportolási lehetőségek javítása	o: új fejlesztések száma e: résztvevők száma c: -	2022-2027	10	uniós, hazai
	mozgásra, sportolásra ösztönzés, egészséges életmód népszerűsítése	o: népszerűsítő programok száma e: bevont népesség növekedése c: -	2022-2027	8	uniós, hazai
	sportegyesület megalakulása	o: sportegyesület e: résztvevők száma c: 1 egyesület	2023	2	hazai, saját
Közösségi élet, civil szféra	szorosabb együttműködés	o: együttműködések száma e: résztvevők száma c: -	2022-2027	5	uniós, hazai
	önkéntes munkák, összefogások fejlesztése, lakosság bevonása programokba, közösségi tevékenységekbe	o: összefogással megvalósuló események e: résztvevők száma c: -	2022-2027	5	uniós, hazai, saját
	annak vizsgálata, hogy melyek azok az önként vállalt feladatok, amelyekből a civil szféra partnerként részt vállalhat meghatározott erőforrások biztosítása mellett és megfelelő együttműködési keretek között	o: civil szervezésű feladatok száma e: résztvevők száma c: legalább évi 1	2022-2027	3	uniós, hazai
Marketing és kommunikáció	a lakosság folyamatos tájékoztatása	o: megjelenések száma e: elért lakosság növekedése c: átlagban legalább heti 1 megjelenés	2022-2027	3	hazai, saját
	honlap naprakész vezetése	o: naprakész honlap e: látogatottság növekedése c: -	2022-2027	2	saját
	elért eredményekről írásos-képes összefoglaló készítése	o: összefoglalók száma e: elért lakosság száma c: legalább évi 1	2022-2027	1	hazai, saját
	hirdetőablak naprakész információkkal való ellátása,	o: aktualizált táblák száma e: elért lakosság növekedése c: legalább 10 tábla	2023	1	hazai, saját
	környező településekkel közös marketing stratégia kialakítása	o: elfogadott marketingstratégia e: résztvevő települések száma c: -	2023	5	uniós, hazai, saját
Együttműködés	Márianosztra Önkormányzata folytatni kívánja a	o: támogatott rendezvények száma	2022-2027	3	hazai, saját

helyi történelmi egyházakkal	kialakult korrekt kapcsolatot a helyi egyházzal, és lehetőségei szerint támogatni kívánja az egyházközségek rendezvényeit	e: rendezvényeken résztvevők száma c: legalább évi 1 rendezvény			
-------------------------------------	---	--	--	--	--

4.3. Tervezett új Bölcsőde és környezete akcióterület

Az akcióterület a TOP Plusz-3.3.1-21 kódszámú „Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése” c. pályázatra benyújtott „Bölcsődei férőhelyek kialakítása Márianosztrán” pályázat által érintett terület. Az akcióterület – a fejlesztéssel érintett ingatlan és környezete - lehatárolása a Fejlesztési tervlap részeként kerül bemutatásra.

A bölcsődei szolgáltatás létrehozásának célja - a jogszabályi előírásoknak való megfelelésen túl -, hogy a kisgyermekes családok elsajátítsák azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben és sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz.

További cél, hogy a kora gyermekkori intervenció szemléletének széles körű értelmezésével összhangban minden kisgyermekre és családjára kiterjedő prevenciós tevékenységet folytasson az intézmény, valamint hozzájáruljon a családok életminőségének javításához, a szülők munkavállalási esélyeinek növeléséhez.

A tervezett fejlesztés megvalósításával az Önkormányzat az alábbi eredményeket kívánja elérni:

- A projektnek köszönhetően létrejövő 14 új bölcsődei férőhely számos kisgyermekes család számára teszi lehetővé a gyermekeik nap közbeni bölcsődei elhelyezését, ezáltal a gyermekek szülei nagyobb számban vissza fognak tudni térni a munka világába.
- Komfortos, modern és egészséges környezet megteremtése a szolgáltatást igénybe vevő gyermekek számára;
- Az ellátásban részesülő gyermekek és családjaik életminőségének javulása;
- 3 új munkahely létrehozás, melyet hagyományosan nők töltenek be, ezzel a nők foglalkoztatásának elősegítése;
- Társadalmi kohézió erősödése, a település és a mikrotérség népességmegtartó erejének növekedése;
- A bölcsődei ellátás eredményeként javulnak a gyermekek alapkészségei és kulcskompetenciái. Az új intézményi környezet lehetőséget teremt a HH, HHH gyermekek integrációjára, a tehetséggondozás korai megkezdésére;
- Hosszú távon a régió gazdasági versenyképességének növekedését eredményezi a fejlesztés.

Alapadatok:

- A tervezett helyszín: 2629 Márianosztra Rákóczi út 297 hrsz.
- Fejlesztéssel érintett minibölcsődei intézmény fenntartója: Márianosztra Községi Önkormányzat
- Fejlesztéssel érintett intézménynek helyet adó épület tulajdonosa: Márianosztra Községi Önkormányzat

A projekt főtevékenységét az új, energiahatékony épület építése jelenti, melynek kivitelezési munkái a közbeszerzési eljárás eredményes lefolytatását, valamint a vállalkozási szerződés megkötését követően, a munkaterület átadásával, tereprendezéssel, alapozással veszik kezdetüket. A kialakításra kerülő földszintes épület bruttó alapterülete 179,70 m². A gyermekszobához kapcsolódik az előírt és tervezett fedett pihenőterasz. A gyermekszobához és a fedett pihenő/ játszóteraszhoz közvetlenül kapcsolódik a játszókert. Az épület az akadálymentesség követelményeinek figyelembevételével került tervezésre. A telken újonnan épített kerítés, kapu, valamint kapubeálló készül.

4.4. A települési vízgazdálkodás és csapadékvíz-gazdálkodás fejlesztési feladatai

A közműellátás vonatkozásában ma már meghatározó szempontként jelentkezik a környezetvédelmi követelmények teljesítése mellett a fenntarthatóság biztosításának igénye, valamint az egyre erőteljesebben érezhető klímaváltozás hatás-kompenzálására miként tud a jelenleg üzemelő közmű infrastruktúra felkészülni, alkalmazkodni. A szélsőségesé vált időjárás hatására előforduló nagyobb csapadékesemények és az általános felmelegedés kompenzálását szolgáló közműfejlesztési feladatok megoldása során is az élıhetőség fenntartása meghatározó követelmény.

A klímaváltozás során tapasztalható szélsőségesebb csapadékvíz mennyiségek zavarmentes elvezetése érdekében a vízelvezető rendszer korlátozott szállítókapacitására, illetve a kiépítettségének a hiányosságára tekintettel a vízelvezető rendszer fejlesztésében nagyobb szerepet kaphat a helyi víz-visszatartás megoldása.

A hálózati rendszer tehermentesítését szolgáló helyi vízvisszatartás megoldására telekszinten és közterületen is megoldást kell keresni. A helyi vízvisszatartásra minden új építési tevékenységnél megoldást kell keresni, mivel a kiépített hálózat többlet-terhelést fogadni csak nagyon korlátozottan tud. A közterületi vízelvezetés javítására a vízgyűjtők szállítóképességét lehetne növelni a vízgyűjtőre telepítendő záportárolókkal, amelyet célszerű úgy kialakítani, hogy többfunkciós hasznosításra is alkalmas legyen.

A hiányzó szakaszok kiépítésével, kialakításával és a település szinten továbbra is megmaradó jellemzően nyílt árkos rendszerű vízelvezetéssel, annak hidraulikai rendezésével biztosítható a csapadékvíz zavarmentes elvezetése. A beépítésre nem szánt területen is legalább nyílt árkos csapadékvíz elvezetési rendszert kell kiépíteni és annak zavarmentes üzemét folyamatos karbantartással kell biztosítani.

5. FEJLESZTÉSI TERVLAP

A fejlesztési tervlap - a településrendezési terv megalapozásához, a teljes közigazgatási területre - az általános használatú területek figyelembevételével meghatározza a stratégia és a cselekvési program, továbbá a fejlesztési akcióterület(ek) térbeli összefüggéseit, azok rendszerét, továbbá a település működéséhez szükséges meglévő és tervezett zöldinfrastruktúra-elemek térbeli kialakítását, elrendezését és településszerkezeti szerepét.

A fejlesztési tervlap külön kerül dokumentálásra.

6. MONITORING

A településfejlesztési terv tervezése számos olyan feltevésen alapszik, amelyek a jelenlegi információk birtokában helyesnek és megalapozottnak tűnnek, s így okkal alapozhatjuk rájuk a fejlesztési célokat, a stratégiát és a cselekvési programot, és a megvalósítás érdekében hozott intézkedéseket. Ugyanakkor részint az információk hiányos jellege miatt (pl. jelenleg még nem ismertek a 2021-2027 közötti időszak pályázati feltételei és kiírásai), részint a külső és a belső környezet (pl. gazdasági, szabályozási környezet) folytonos változásai miatt a célok teljesülése, az elvárt eredmények és hatások létrejötte nem tekinthető automatikusnak. A hatásmechanizmusokat számos olyan tényező befolyásolja, amit jelenleg nem, vagy csak hiányosan ismerünk, illetve amelyek befolyásolhatósága a településfejlesztési koncepció megvalósítását menedzselő szervezet számára erősen korlátozott.

Mindezekből adódóan a jelen településfejlesztési tervben lefektetett célok és kidolgozott stratégia és program sikeres megvalósítása elképzelhetetlen egy olyan visszacsatolási mechanizmus nélkül, amely alapján a tervezési folyamat minden pontján újból és újból beavathozhatunk, elvégezve a szükséges korrekciókat. E visszacsatolást a monitoring rendszer biztosítja. Alapja a megvalósításra vonatkozó folyamatos adatgyűjtés, információgyűjtés, ami alapján ellenőrizni tudjuk, hogy a kitűzött célok irányába haladnak-e a folyamatok, várható-e a tervezett hatások elérése. Ha ennek során kiderül, hogy a szándékoltól eltérően haladnak a folyamatok, s a célok várhatóan nem, vagy csak részben teljesülnek, vagy a stratégiai célok és a cselekvési lépések sorában változtatásra van szükség, akkor a monitoring rendszer feltárja az eltérés okait is, s ezzel lehetőséget teremt a döntéshozók számára, hogy beavathozzanak a folyamatokba. Az eltérés jellegétől és mértékétől függ a szükséges korrekciós intézkedés, pl. módosítani szükséges a tevékenységek menetét, a stratégia végrehajtásának mikéntjét, a szervezeti kereteket, a feladatokhoz rendelt erőforrásokat. Ha a korrekció a meglévő tervek keretein belül nem végezhető el, akkor a tervek, de végső soron a fejlesztési célok, illetve a stratégia korrekciójára is sor kerülhet, ebből következőleg pedig a cselekvési programban is változtatások eszközölendők.

E logikából következik, hogy a monitoring rendszer elsődlegesen a településfejlesztési tervért felelős menedzsmet eszköze a megvalósítás kontrolljában, ami csak akkor tölti be funkcióját, ha azt folyamatosan működtetik.

Az eredmények áttekintése és értékelése:

A településfejlesztési terv átható monitoringja: a soron következő (2021-2027 közötti) uniós tervezési és költségvetési időszak prioritásai, pályázati lehetőségei részletekbe menő ismeretében végezhető el. A monitoring tevékenység célja ebben a stádiumban a terv sikerességének áttekintése és az új tervezési időszak feladatainak meghatározása. Annak érdekében, hogy ne ebben a stádiumban szembesüljön a településvezetés az esetleges lemaradásaival, köztes időtávok beiktatása is javasolt.

Kétévente elvégzett monitoring: ezek a rövidebb időszakok kétéves bontásban újabb lehetőségeket nyitnak meg a település előtt. A kétéves periódus lezárásával áttekinthetők az elvégzett feladatok a stratégia és a cselekvési program szintjén. A monitoring célja, felhívni a döntéshozók és a megvalósításért felelős szervezet figyelmét a céloktól való esetleges eltérésre, és összegezni az operatív szinten elvégzett feladatokat. Ebben az

időintervallumban a monitoring feladata sokkal inkább a terv egyes elemeinek finomra hangolásának, azaz operatív feladatai (stratégia, de főként a cselekvési terv) végrehajtásának ellenőrzésére koncentrálódik. Szükséges a vonatkozó ágazati stratégiák esetleges megváltozásának nyomonkövetése, csakúgy mint az időközben elkészült kistérségi, megyei, és - amennyiben releváns - az országos területfejlesztési, területrendezési tervek hatásának értékelése.